

Predmet C-405/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

3. srpnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Landgericht Köln (Zemaljski sud u Kölnu, Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

22. lipnja 2023.

Tuženik i žalitelj:

Touristic Aviation Services Limited

Tužitelj i druga stranka u žalbenom postupku:

Flightright GmbH

Predmet glavnog postupka

Zračni prijevoz – Prava putnika – Uredba (EZ) br. 261/2004 – Odšteta putnicima u slučaju dužeg kašnjenja leta – Manjak osoblja nadležnog za utovar prtljage – Izvanredne okolnosti koje se nije moglo izbjeći čak ni ako su poduzete sve razumne mjere

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodno pitanje

Treba li članak 5. stavak 3. Uredbe (EZ) br. 261/2004 tumačiti na način da je u slučaju manjka osoblja kod operatora zračne luke ili poduzetnika kojeg je operator zračne luke angažirao za utovar prtljage koju treba obaviti taj operator riječ o izvanrednoj okolnosti u smislu te odredbe koja izvana nekontrolirano utječe na redovnu djelatnost zračnog prijevoznika koji se koristi tom uslugom operatora zračne luke/poduzetnika kojeg je angažirao taj operator ili utovar prtljage koju obavlja operator zračne luke/poduzetnik kojeg je angažirao taj operator i manjak

osoblja nadležnog za utovar prtljage kod tog operatora treba smatrati dijelom redovnog obavljanja djelatnosti tog zračnog prijevoznika, tako da oslobođenje od obveze plaćanja odštete u skladu s člankom 5. stavkom 3. Uredbe (EZ) br. 261/2004 dolazi u obzir samo ako razlog za manjak osoblja predstavlja izvanrednu okolnost u smislu te odredbe?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva Vijeća 96/67/EZ od 15. listopada 1996. o pristupu tržištu zemaljskih usluga u zračnim lukama Zajednice

Uredba (EZ) br. 261/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. veljače 2004. o utvrđivanju općih pravila odštete i pomoći putnicima u slučaju uskraćenog ukrcanja i otkazivanja ili dužeg kašnjenja leta [...] te o stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ) br. 295/91

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku upućuje se u okviru spora između stranaka u vezi s odštetom u ukupnom iznosu od 800 eura koju tužitelj potražuje na temelju prava koje su mu ustupili dotični putnici. Putnici su rezervirali let XR 1092 od Kölna/Bonna do Kosa za 4. srpnja 2021. koji je stigao u određenu zračnu luku s kašnjenjem od otprilike tri i pol sata.
- 2 Općinski sud prihvatio je tužbu. Nije odlučio je li do dužeg kašnjenja došlo zbog izvanredne okolnosti, s obzirom na to da ga je tuženik u svakom slučaju mogao izbjeći da je poduzeo sve razumne mjere.
- 3 U žalbi koju je podnio sudu koji je uputio zahtjev tuženik ustraje u tome da se tužba odbije. Tužitelj zahtijeva da se žalba odbije.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 4 Tuženik tvrdi da je do dužeg kašnjenja došlo zbog manjka osoblja kod operatora zračne luke Köln/Bonn uzrokovanog pandemijom bolesti COVID-19, za što nije odgovoran tuženik. Već je prethodni let kasnio jedan sat i 17 minuta zbog manjka osoblja nadležnog za prijavu za let. Da je prijava za prethodni i sporni let uredno izvršena, ne bi došlo do kašnjenja dužeg od tri sata. Međutim, postojao je i manjak osoblja nadležnog za utovar prtljage, zbog čega se kašnjenje leta produljilo za još dva sata i 13 minuta. Naposljetku je došlo i do kašnjenja od 19 minuta nakon zatvaranja vrata zbog vremenskih uvjeta.
- 5 Tužitelj ističe da se opisane okolnosti ne mogu smatrati izvanrednom okolnošću.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 6 Sud koji je uputio zahtjev smatra da je općinski sud pogrešno prihvatio tužbu zbog toga što tuženik nije naveo koje je mjere razmotrio u ovom slučaju kako bi spriječio odnosno smanjio sporno kašnjenje.
- 7 Prema sudskoj praksi Suda, u skladu s uvodnim izjavama 14. i 15. kao i s člankom 5. stavkom 3. Uredbe br. 261/2004, zračni prijevoznik oslobađa svoje obveze isplate odštete putnicima na temelju članka 7. te uredbe ako može dokazati da je do otkazivanja ili kašnjenja leta u dolasku u trajanju od tri sata ili duljem došlo zbog izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći čak ni uz poduzimanje svih razumnih mjera, a, u slučaju nastanka takve okolnosti, da je poduzeo sve mjere koje odgovaraju situaciji upotrijebivši sve svoje osoblje i sva materijalna i financijska sredstva kojima raspolaže kako bi izbjegao da ona dovede do otkazivanja ili duljeg kašnjenja predmetnog leta, pri čemu se od njega ne može zahtijevati nepodnošljiva žrtva u pogledu kapaciteta njegova poduzeća u relevantnom trenutku (presude od 4. travnja 2019., Germanwings, C-501/17, EU:C:2019:288, t. 19. i od 11. lipnja 2020., Transportes Aéreos Portugueses, C-74/19, EU:C:2020:460, t. 36.). Pritom se razumne mjere koje zračni prijevoznik treba osigurati kako bi izbjegao da izvanredne okolnosti dovedu do dužeg kašnjenja leta ili potaknu njegovo otkazivanje određuju ovisno o okolnostima pojedinačnog slučaja, a razumnost se ocjenjuje ovisno o situaciji (presude od 22. prosinca 2008., C-549/07, Wallentin-Hermann, EU:C:2008:771, t. 40. i 42. te od 12. svibnja 2011., Eglītis i Ratnieks, C-294/10, EU:C:2011:303, t. 30.).
- 8 Na temelju toga tuženik nije obvezan razmotriti i poduzeti mjere u smislu članka 5. stavka 3. Uredbe br. 261/2004. Već nije vidljivo da je tuženik mogao pretpostaviti da će doći do dužeg kašnjenja. Prethodni let kasnio je u dolasku u Köln/Bonn zbog prvotnog kašnjenja leta koji je izveden dan prije do kojeg je pak došlo zbog manjka osoblja nadležnog za prijavu za let, za što je odgovoran sâm tuženik. Nije bilo naznake da će to uzrokovati daljnja kašnjenja. Osim toga, ne postoje mjere koje je tuženik mogao poduzeti kako bi spriječio duže kašnjenje. Sud koji je uputio zahtjev smatra da iz presude Suda od 11. lipnja 2020., Transportes Aéreos Portugueses (C-74/19, EU:C:2020:460), koju navodi općinski sud ne proizlazi obveza provjere mogućnosti upućivanja dotičnih putnika na drugi let. Manjak osoblja nadležnog za utovar prtljage kod operatora zračne luke utjecao je na velik broj letova koji su također kasnili. U tim se okolnostima objektivno nije moglo očekivati da će dotični putnici brže stići na određište putovanja ako ih se uputi na drugi let.
- 9 Stoga općinski sud nije trebao ostaviti neriješenim pitanje je li manjak osoblja nadležnog za prijavu za let koji je naveden kao razlog dužeg kašnjenja izvanredna okolnost.
- 10 U skladu s ustaljenom sudskom praksom Suda, pojam „izvanredne okolnosti” u smislu članka 5. stavka 3. Uredbe br. 261/2004 obuhvaća događaje koji prema svojoj naravi ili zbog svojeg uzroka nisu dio redovnog obavljanja djelatnosti

predmetnog zračnog prijevoznika te su izvan njegove stvarne kontrole, pri čemu su ta dva uvjeta kumulativna i to jesu li oni ispunjeni treba ocjenjivati od slučaja do slučaja (vidjeti presude od 31. siječnja 2013., McDonagh, C-12/11, EU:C:2013:43, t. 29. i od 23. ožujka 2021., Airhelp, C-28/20, EU:C:2021:226, t. 23.). U presudi od 23. ožujka 2021., Airhelp (C-28/20, EU:C:2021:226), Sud je naveo da iz njegove sudske prakse o pojmu „izvanredne okolnosti” u smislu članka 5. stavka 3. Uredbe br. 261/2004 proizlazi da događaje čiji je uzrok „unutarnji” treba razlikovati od onih čiji je uzrok „vanjski” u odnosu na stvarnog zračnog prijevoznika. Svim „vanjskim” događajima zajedničko je da proizlaze iz djelatnosti zračnog prijevoznika i vanjskih okolnosti koje su više ili manje česte u praksi, ali nad kojima zračni prijevoznik nema kontrolu jer im je uzrok prirodni događaj ili radnja treće osobe, poput drugog zračnog prijevoznika ili javnog ili privatnog subjekta koji ometa djelatnost zračnog prijevoza ili zračne luke. U rješenju od 14. studenoga 2014., Siewert (C-394/14, EU:C:2014:2377, t. 19.), Sud je u slučaju tehničkog problema koji je posljedica sudara pokretnih stepenica zračne luke za ukrcaj putnika sa zrakoplovom istaknuo da se takve stepenice ili avio mostovi redovno koriste u okviru zračnog prijevoza putnika, omogućujući potonjima da se ukrcaju u zrakoplov i iz njega iskrcaju, tako da se zračni prijevoznici redovno suočavaju sa situacijama koje su posljedica korištenja takvih pokretnih stepenica. U tim okolnostima, sudar zrakoplova s takvima pokretnim stepenicama treba smatrati događajem koji je svojstven redovnom obavljanju djelatnosti zračnog prijevoznika.

- 11 Na temelju toga aktivnost utovara prtljage može se u ovom slučaju smatrati dijelom redovnog obavljanja tuženikove djelatnosti jer izravno omogućuje uslugu prijevoza koju je potrebno pružiti putnicima. U tom bi slučaju sâm manjak osoblja nadležnog za utovar prtljage trebalo smatrati dijelom redovnog obavljanja tuženikove djelatnosti, što dovodi do toga da treba isključiti postojanje izvanredne okolnosti. Suprotno tomu, upravo okolnost da utovar prtljage u zračnoj luci Köln/Bonn obavlja operator zračne luke, a ne sâm tuženik ili pružatelj usluga kojeg je angažirao, upućuje na to da je manjak osoblja nadležnog za utovar prtljage vanjski uzrok koji je izvana utjecao na redovnu djelatnost tuženika i koji je izvan njegove kontrole.
- 12 Sud koji je uputio zahtjev smatra da postoji izvanredna okolnost. Utovar prtljage ubraja se u zemaljske usluge koje su u Njemačkoj izvorno pružali sami operatori zračnih luka ili njihova društva kćeri te kao takav načelno i dalje ostaje u nadležnosti operatora zračnih luka, čak i nakon liberalizacije zračnog prometa u Uniji Direktivom 96/67/EZ i njezinog prenošenja u nacionalno pravo. U skladu s tim, na pitanje predstavlja li manjak osoblja nadležnog za utovar prtljage izvanrednu okolnost treba odgovoriti ovisno o tome je li, kao u ovom slučaju, utovar prtljage obavio operator zračne luke, čime bi se potvrdilo postojanje izvanredne okolnosti, odnosno je li dotični zračni prijevoznik sâm bio nadležan za utovar prtljage ili je tu zadaću povjerio pružatelju usluga, tako da je utovar prtljage bio dio redovne djelatnosti predmetnog zračnog prijevoznika, zbog čega u takvom slučaju treba isključiti postojanje izvanredne okolnosti.

- 13 Zbog oslobođenja od obveze plaćanja odštete o kojoj je riječ u ovom slučaju i koja se odnosi na dodatno kašnjenje od dva sata i 13 minuta u zračnoj luci Köln/Bonn uzrokovano manjkom osoblja nadležnog za utovar prtljage, kašnjenje za koje je odgovoran tuženik kraće je od tri sata, tako da tuženik nije obavezan platiti odštetu.
- 14 Međutim, ako se tumačenjem ispostavi da se i utovar prtljage koju je obavio operator zračne luke smatra dijelom redovnog obavljanja djelatnosti zračnog prijevoznika koji se koristi tom uslugom, tuženik bi se mogao osloboditi obveze plaćanja odštete iz članka 5. stavka 3. Uredbe br. 261/2004 samo ako je do manjka osoblja koji je bio razlog kašnjenja došlo zbog izvanredne okolnosti. Sud koji je uputio zahtjev smatra da tu mogućnost treba isključiti. Manjak osoblja nadležnog za utovar prtljage prilikom izvođenja spornog leta nije bio nužna posljedica pandemije bolesti COVID-19 koju tuženik nije mogao izbjeći. Iz tuženikovih tvrdnji ne proizlazi da operator zračne luke nije mogao organizirati raspodjelu svojeg osoblja na način da se u trenutku ponovnog pokretanja zračnog prometa nakon pandemije izbjegnu duža kašnjenja letova. Naprotiv, potvrđeno je da operator zračne luke, iznenađen naglim i eksplozivnim povećanjem broja putnika i letova od početka srpnja 2021., nije na vrijeme ponovno osigurao dovoljan broj osoblja.
- 15 S obzirom na sve navedeno, ishod žalbe ovisi o tumačenju članka 5. stavka 3. Uredbe br. 261/2004.

RADNI DOKUMENT